

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В
АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ РОМАНАХ ПРО ВАМПІРІВ**

Виконала: студентка 5 курсу,
групи 502-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно)
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Чігринна Карина Русланівна

Керівник д.ф.н, проф. Приходько Г. І.
Рецензент к.ф.н., доц. Шама І. М.

Запоріжжя – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 германські мови та літератури (переклад включно)

Освітньо-професійна програма Мова та література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Надточій Н. О.

«___» _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
ЧГРИНІЙ КАРИНІ РУСЛАНІВНІ

1.Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Особливості вживання фразеологізмів в англійськомовних романах про вампірів»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Приходько Ганна Іллінівна, д.ф.н., професор

затверджені наказом ЗНУ від «11» квітня 2023 року № 516-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) 5 грудня 2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту)
теорія та класифікація фразеологізмів; словники фразеологізмів англійської мови (для тлумачення виразів).

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1) здійснити огляд теоретичних джерел; 2) відібрати фразеологізми та розподілити їх на групи відповідно до їх значення

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис і дата Завдання видав	Підпис і дата Завдання прийняв
Вступ	Приходько Г.І., д.ф.н., проф.	05.05.2023	05.05.2023
Розділ 1	Приходько Г.І., д.ф.н., проф.	15.06.2023	15.06.2023
Розділ 2	Приходько Г.І., д.ф.н., проф.	05.09.2023	05.09.2023
Висновки	Приходько Г.І., д.ф.н., проф.	15.10.2023	15.10.2023

6. Дата видачі завдання 05.05.2023

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З.п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2023	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2023	виконано
3.	Написання вступу	червень 2023	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	липень 2023	виконано
5.	Написання практичного розділу	серпень 2023	виконано
6.	Формулювання висновків	вересень 2023	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2023	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2023	виконано
9.	Захист	грудень 2023	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

(підпис)
(підпис)

К. Р. Чігірина
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Г. І. Приходько
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

(підпис)

Е. О. Веремчук
(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота: 58 сторінок, 67 джерел

Об'єкт дослідження: фразеологічні одиниці у романах про вампірів.

Мета роботи: дослідження фразеологічних одиниць та їх ролі у творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Теоретико-методологічні засади: дослідження значення фразеологізмів та їх класифікацій: (О. І. Смирницький, Л. Скрипник, О. В. Кунін, В. В. Виноградов, М. В. Жуйкова, Р. П. Зорівчак, О. К. Луконіна, Н. Р. Норрік, А. Ланглоц, Ш. Баллі, Ч. Фернандо, Р. Флавелл, Ф. Р. Палімер, Ф. П. Кауї).

Отримані результати: дослідження фразеологічних одиниць, їх класифікацій та особливостей використання вказує на розмаїття мовної системи, а також явищ та подій, що описуються з їх допомогою. Продуктивність використання фразеологічних одиниць в готичних романах дозволяє зробити висновок про наявність широкого спектру мовних явищ, використаних для опису тих чи тих подій та емоцій. Виявлені фразеологічні одиниці було розподілено на три групи: фразеологізми для опису загальної атмосфери роману, для опису природних явищ та на позначення емоційного стану героїв. Кожна група визначається певними властивостями, які є визначальними лише для певної окремої характеристики.

Ключові слова: *фразеологічна одиниця, класифікація фразеологізмів, готичний роман, роман жаху, емоційний стан*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНИЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	7
1.1 Фразеологія, як галузь лінгвістики.....	7
1.2 Фразеологізми та їх класифікація.....	14
1.3 Готичний роман та його особливості	22
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У РОМАНАХ Б. СТОКЕРА «ДРАКУЛА» ТА ДЖ. РОЛЛІНСА «КРИВАВЕ ЄВАНГЕЛІЄ».....	28
2.1 Фразеологізми, які використовуються для опису загальної атмосфери роману.....	28
2.2 Фразеологізми, які використовуються для опису природних.....	34
2.3 Фразеологізми на позначення емоційного стану героїв.....	39
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52

ВСТУП

Англійська мова має тисячорічну історію. За цей час в ній накопичилаєсь велика кількість висловів, які люди вважають вдалими, влучними та доречним. Так і виник особливий шар мови – фразеологія, що означає сукупність стійких висловів, які мають самостійне значення.

Найбільш повне уявлення про носіїв мови полягає у фразеологічних одиницях даної мови, оскільки саме в них відображається історія народу, побут і світогляд.

Світ фразеології сучасної англійської мови великий і різноманітний, кожен аспект його дослідження, безумовно, заслуговує на належну увагу. Саме тому не дивною є наявність різних визначень, класифікацій та описів функціонування фразеологічних одиниць. Демонстрація явищ, притаманних певній лінгвокультурі, збільшує їх значущість та розмаїття.

Перше згадування про фразеологізми присутнє у творах Гомера «Іліада» та «Одіссея». Саме звідти і з'явився вираз «крилатий вислів», який, згодом, став невід'ємною частиною кожної мови.

Питанням фразеології в різних мовах цікавилось багато вчених (Ш. Баллі, В. В. Виноградов, Ф. П. Кауї, О. В. Кунін, А. Ланглоц, О. К. Луконіна, Н. Р. Норрік, Ф. Р. Палімер, Л. Скрипник, О. І. Смирницький, Ч. Фернандо, Р. Флавелл). Також сьогодні існує багато словників фразеологізмів, наприклад: “Longman Idioms and Phrasal Verb Dictionary”, “Oxford Dictionary of English Idioms”, “Cambridge Idioms and Phrasal Verb Dictionary”, “Dictionary of Idioms and their Origins”, “Book of Idioms A to Z”, “Cambridge International Dictionary of Idioms”.

На сучасному етапі розвитку фразеології все ще існує велика кількість дискусійних питань, які потребують вирішення. Зокрема, не досить чітким та

повним видається визначення фразеологізмів, їх класифікації, основні функції у мові та мовленні.

Популярність готичних романів обумовлена бажанням людини пояснити ті факти навколишнього віту, які є незрозумілими та невизначеними. Спочатку готичні романи були покликані змінити звичні літературні твори, додати нового та цікавого. Звернення письменників до «готичних» мотивів у XIX столітті пояснюється, перш за все, прагненням утримати увагу читача. Страх відіграє лише допоміжну роль, він потрібен для посилення напруженості розповіді й драматизму дії, вираження емоцій героїв. На рубежі XIX і XX ст «готичні» мотиви стають відображенням підсвідомих і несвідомих уявлень. У XX столітті письменники використовують прийоми готичних романів та романів жаху для свідомого створення загальної напруженої атмосфери, ідеальної для виявлення справжніх бажань, страхів та реакцій читача.

Актуальність роботи полягає в тому, що фразеологічні одиниці, які вживаються в романах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє» раніше не були досліджені у повній мірі.

Наукова новизна полягає у спробі визначення основних функцій використання фразеологічних одиниць у готичних романах про вампірів, зокрема у романах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Об'єктом дослідження виступають фразеологічні одиниці.

Предметом дослідження є вивчення ролі та функцій фразеологізмів у романах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Метою роботи є дослідження фразеологічних одиниць та їх ролі у творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Мета реалізується у таких **завданнях**:

- теоретично обґрунтувати використання фразеологізмів у художніх творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє»;
- систематизувати фразеологічні одиниці, які використовуються в творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє»;
- визначити роль та функцію фразеологічних одиниць у творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Матеріалом дослідження стали 103 англійськомовних фразеологізми відібраних із готичних романів про вампірів Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє».

Методи дослідження. Дослідження здійснювалось на основі використання наступних методів: метод компонентного аналізу, методв контекстуального аналізу, описовий метод, метод лінгвістичного спостереження та аналізу.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення семінарських занять зі стилістики та практичних занять з англійської мови.

Робота пройшла **апробацію** на 1 науково-практичній студентській конференції. Результати дослідження представлено в 1 публікації:

1. Чігрин К. Р. Особливості використання фразеологізмів у романах про вампірів. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених «Молода наука-2023»* : у 5 т. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. Т.1. С. 186–188.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про наукову працю, умотивовано тему, мету, завдання та актуальність дослідження, визначено об'єкт, предмет розвідки та описано структуру роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про фразеологію як про частину лінгвістичної науки, увага приділяється структурі, класифікації та функціям фразеологічних одиниць.

Другий розділ присвячено дослідженню використання та функцій фразеологічних одиниць у готичних романах про вампірів Б. Стокера та Дж. Роллінса.

У висновках подано узагальнені результати проведеного дослідження.

Загальна кількість сторінок 58, кількість використаних джерел 67.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНИЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Фразеологія, як галузь лінгвістики

Фразеологія, як наука вивчає стійкі словосполучення і вирази, значення яких не виводяться із суми значень компонентів, а мотивуються внутрішнім образом [Бабій 2005, с. 46].

Детальним дослідженням фразеології англійської мови займалися Ш. Баллі [Баллі 2001]; В. В. Виноградов [Виноградов 1986], А. П. Кауї [Cowie 1998], О. В. Кунін [Кунін 2016], Темченко [Темченко], Матвієнко [Матвієнко 2000], Харитончик [Харитончик], Савін [Savin 2010], Штресслер [Strässler].

Передумови теорії фразеології були закладені в працях О. Потебні, І. Срезневського, Ф. Фортунатова і О. Шахматова.

Вплив на розвиток фразеології мали також мовознавчі праці швейцарського лінгвіста Ш. Баллі. У західноєвропейському й американському мовознавстві фразеологія не виділяється в особливий розділ лінгвістики.

Питання про вивчення стійких сполучень слів у спеціальному розділі мовознавства – фразеології було представлено в літературі у 20-40-х роках в роботах С. Абакумова, Л. Булаховського, Є. Поліванова. Вивчення фразеології стимулювалося лексикографічною практикою та працями В. Виноградова [Виноградов 1986; ФСУМ].

Фразеологія ілюструє формування національної культури (історії, політики, мистецтва, театру, музики, літератури та інші різновиди національного пізнання), національної мовної особистості [Баран 1997;

Куковська 2012; Сіденко 2015; Кові 1998; Савін 2010; Сономура 1995; Стресслер; Темченко; Хариточник].

Фразеологічні одиниці та фразеологія в цілому дають можливість проаналізувати особливості формування національної культури та мовної особистості. Все це означає, що фразеологія характеризується наявністю національно-культурної специфіки. Багато дослідників вважають, що саме в мові втілюється історична пам'ять народу, відображається його культурний і мовний досвід. Дослідження на перетині лінгвістики та культури за допомогою фразеології допомагають уявити духовні цінності окремих етносів, які формувалися протягом тисячоліть. Фразеологія – це «дзеркало, в якому лінгвокультурне суспільство ідентифікує своє національне самоусвідомлення» [УМ, с. 2004].

В сучасній лінгвістиці існує багато різних визначень фразеологічних одиниць. Визначення фразеологічної одиниці видається таким само складним як і визначення слова. Ця складність полягає насамперед у тому, що як для слова, так і для фразеологізму важко встановити спільні риси, які можна було б віднести до кожного з них без винятку [Антрушина 2005, с. 53]. Однак, кожне з яких вказує на їх важливі особливості та функції, наведемо декілька з них.

Фразеологізм – це віртуальний знак мови на зразок словосполучення і речення з повним або частковим переосмисленням компонентів, призначення якого – виконання номінативно-експресивної функції. Таке визначення окреслює межу власне фразеології, визначає її обсяг як окремої лінгвістичної дисципліни. Окрім того, обсяг фразеології може бути визначений і конвенційно: повинна чи не повинна фразеологія займатися, наприклад, складними найменнями, клішованими виразами тощо, але ця проблема лежить поза площиною власне лінгвістичних досліджень [Чорна, Кулик 2019, с. 268].

Дослідник О. В. Кунін визначає фразеологізми, як «стійкі поєднання слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичним

моделями змінних словосполучень» [Кунин 2016, с. 6]. Баран Я. А. визначає, що фразеологізми, як правило, не позначають нові предмети оточення, а вказують на ставлення до знайомих речей та їх оцінку. Опис цих явищ опосередкований і, разом з тим, влучний, стилістично яскравий та є особливим для кожної лінгвокультури: *to kick the bucket* – «врізати дуба», *to let off steam* – «виговоритися», *to let sleeping dogs lie* – «не чіпати лиха», *to rack one's brain* – «ламати голову, уважно міркувати» [Баран, Зимомря 1999, с. 15].

В. Жуков вважає, що фразеологізм – «стійка та відтворювана окремо оформлена одиниця мови, що складається із компонентів, наділена цілісним значенням та може сполучатися з іншими словами» [Бехта, Матвієнків 2020, с. 24].

Дослідження М. Жуйкової, базуються на розгляді образної основи фразеологізмів та фреймовому моделюванні. Вона слушно, на наш погляд, зазначає, що саме розвиток такої нової лінгвістичної парадигми як антропоцентризм, вимагає нових прийомів аналізу фразеологічних одиниць, скерованих на виявлення особливостей мисленнєвої діяльності людини у процесах фразеотворення [Жуйкова 2011, с. 22-23].

Наявні різні підходи до визначення значення фразеологічних одиниць. Один із них, до якого звертається дослідниця - ономасіологічний (який пов'язаний із найменуванням різних явищ та процесів), у поєднанні із методиками концептуального аналізу, дозволяє виразно побачити дію загальних когнітивних механізмів, що позначаються на виникненні фразеологічних одиниць [Жуйкова 2011, с. 22-23].

Важливим, на думку М. В. Жуйкової, також є дослідження «історичної глибини» фразеологізмів і їх культурної та національної специфіки, які відіграють важливу роль не лише у функціонуванні фразеологізмів у мові, а й у їх сприйнятті тими, хто їх використовує [Жуйкова 2011, с. 22-23].

Той факт, що фразеологія є відносно молодого галуззю лінгвістичної науки, систематизація різних підходів до визначення ознак фразеологічних одиниць, не є завершеною. Саме необхідність таких уточнень стало причиною появи низки класифікаційних систем, що використовуються у теоретичній і методичній літературі.

Дослідниця Р. П. Зорівчак наголошує на тому, що фразеологія кожної мови не існує в ізоляції від мовної системи. У фразеології концентрується уся мовна специфіка. Можна знайти відображення історії, культури народу, звичаїв, цивілізації і літератури саме у фразеології [Зорівчак 1988, с. 10-15].

Згідно з Ф. Бацевичем, фразеологізм – це (гр. *phrasis* — вираз, зворот) — лексично неподільне, стійке, цілісне за значенням сполучення слів, що відтворюється у мовленні й комунікації як модусах існування мови. Як правило, фразеологізм має форму словосполучення; у деяких концепціях до фразеологізмів зараховують прислів'я, приповідки, приказки, що мають форму речень. Серед фразеологізмів виділяють фразеологічні єдності, фразеологічні зрощення, фразеологічні сполучення [Бацевич 2011, с. 78].

На думку В. Н. Телії, фразеологічне наповнення віграє особливу роль у культурно-національному житті народу в цілому. Це пов'язано з тим, що образний зміст фразеологічних одиниць містить в собі особливи світогляд кожного окремого народу, окремої нації та народності, і є відображенням особливостей притаманних лише їм [Телія 1986, с. 28].

На думку Л. П. Сміта, експресивність, притаманна фразеологізмам, відіграє в мовленні не останню роль: «ідіоми особливо потрібні в емоційному, схвильованому мовленні: образність та метафоричність надають їм виразності, енергії». Англійський фразеолог також додає: «вони [ідіоми] виконують необхідну функцію в мові. Ця функція полягає в тому, щоб повернути поняття від чистої абстракції до відчуттів, що їх породили,

знову втілити їх в зорових образах і перш за все в динамічних відчуттях людського тіла» [Сміт 1959, с. 162; с. 172].

Визначення, запропоноване дослідницею О. П. Фесенко, вказує на фразеологізм, як на окремо оформлену одиницю мови, яка співвідноситься за спільними та окремими семантичними та граматичними властивостями зі словом певної частини мови, та будучи окремо оформленою одиницею мови, виражає єдине цілісне поняття [Фесенко].

На думку В. А. Маслової фразеологізми – це тексти, що зберігають культурну інформацію [Маслова 2004, с. 72]. Дослідниця вказує на дуже тісне поєднання фразеологічних одиниць із фоновими (загальними) знаннями носія мови, минулим народу, його традиціями та звичаями.

В. І. Коваль стверджує, що фразеологізми відображають національну картину світу, оскільки дають назви тим явищам, які є притаманними глибинному культурно-національному шару, а саме – обрядам, прикметам, ворожінням, побутовим ситуаціям [Коваль 2011, с. 29].

У працях В. Шмідта фразеологія розглядається як частина словникового складу мови. Інакше кажучи, вчений відносить фразеологізми до одиниць мовної системи [Schmidt 2014, с. 28]. Він розглядає фразеологізми як засіб образності мови на одному рівні з персоніфікацією, метафорою, метонімією.

Характерною особливістю фразеологізмів вчений вважає образність, здатність символічно виражати інший зміст. Мовознавець не зосереджує увагу на питаннях методу дослідження фразеологізмів, визначення фраземи, класифікації словосполучень у вимірах теорії фразеології [Schmidt 2014, с. 28].

Переосмислення компонентів фразеологізму, в залежності від культури та соціуму в якому він функціонує, є одним із важливих критеріїв його визначення та розуміння. Не зважаючи на той факт, що така зміна значення притаманна

всім фразеологізмам, цей критерій не можна вважати основним для визначення фразеологізму та для його відмежовування від усіх інших словосполучень. Важливу роль для окреслення межі фразеологічного складу мови і визначення фразеологізму має критерій функціонального призначення фразеологізмів [Соболевська].

Основне призначення фразеологізмів вбачають в означування певних явищ та факторів, притаманних певній культурі. У значенні фразеологізмів, як номінативних одиниць, наявні предметно-логічний та експресивний складники. Наявність тією чи іншою мірою цих складників у значенні фразеологізмів визначає їх специфіку як знаків мови і одночасно їх функціональне призначення, що дозволяє відокремити фразеологізми від інших складних утворень лексики, а також служить базою для їх стилістичної класифікації [Філь 2012, с. 267].

Основну роль у наявності національної своєрідності фразеологізмів різних мовах відіграє їх образність. Ноповторність, своєрідність внутрішньої форми та наповнення є тим, що характеризує фразеологізми та робить їх неповторними. Вони поєднують в собі власне лінгвістичні фактори, які є результатом лексико-семантичної та граматичної системи конкретних мов та екстралінгвальні фактори, які включають в себе особливості з життя певної нації (особливості національного характеру, духовного складу, культури, своєрідності етнічного побуту, традицій, звичаїв, специфіка історичного розвитку народу). Фразеологічна одиниця, будучи номінативною, висвічує процес номінації у вигляді мовного знака, кінцевим результатом якого є мовна картина світу [Яцьків 2014, с. 254].

Предметом фразеології як науки є дослідження природи фразеологізмів і їх ознак, а також виявлення закономірностей функціонування їх у мові.

Важливу роль у дослідженні фразеології відіграють інші галузі науки (лексикологія, граматики, стилістика, фонетика, історія мови), оскільки без

них не можливе повне дослідження цього явища та ширше розкриття потенціалу певної мови, а також її порівняння з іншими. Фразеологічні одиниці (фразеологізми) заповнюють лакуни в лексичній системі мови, яка не може повністю забезпечити найменування пізнаних людиною (нових) сторін дійсності, та в багатьох випадках постають єдиними позначеннями предметів, властивостей, процесів, станів, ситуацій і та інші [Кочерган 2008, с. 241-248].

Утворення фразеологізмів послаблює суперечність між потребами мислення та обмеженими лексичними ресурсами мови. В тих випадках, коли у фразеологізмів є лексичний синонім, вони звичайно розрізняються в стилістичному відношенні. Саме тому ічені вважають фразеологію –скарбницею мови [Комар 2011, с. 129].

У фразеологізмах знаходить відображення історія народу, своєрідність його культури і побуту. Фразеологізми часто носять яскраво національний характер. Англійський фразеологічний фонд – складний конгломерат споконвічних і запозичених фразеологізмів з явною перевагою перших. У деяких фразеологізмах зберігаються архаїчні елементи – ті факти, які були притаманні попереднім епохам [Єлисеєва 2003, с. 12].

Фразеологія є одним із яскравих та дієвих засобів мови. Метафоричність, емоційність, експресивність – всі ці якості фразеологізмів надають мові образності та виразності.

Отже, можна зробити висновок, що раніше існування фразеології як окремої лінгвістичної дисципліни завжди було під питанням. Однак, протягом років розвитку, відбулося її становлення в окрему науку, із власним предметом, об'єктом, термінологічним апаратом та класифікаціями. На сучасному етапі розвитку фразеологій як науки, існує велика кількість визначень та класифікації фразеологічної одиниці, що дає привід для подальших дискусій та досліджень.

1.2 Фразеологізми та їх класифікація

Фразеологічними одиницями вважають це стійкі словосполучення, які мають постійний склад та значення, що не може бути виведене зі значень окремих слів. Вони становлять важливий елемент мови та відіграють визначальну роль у формуванні емоційного та емоційного середовища певної культури або нації.

Дослідивши наявний теоретичний матеріал, ми прийшли до висновку, що в сучасній лінгвістиці наразі не існує чіткого та загальноприйнятого визначення терміну «фразеологічна одиниця». Крім того, існують різні думки щодо того, яким є структурний та лексичний критерій належності вільних словосполучень до розряду фразеологічних одиниць.

Існують також різні підходи до визначення особливостей та критеріїв класифікації фразеологізмів сучасної англійської мови. Найбільш відомі класифікації були розроблені такими науковцями, як М. Ф. Алефіренко [Алефіренко 1987], В. В. Виноградов [Виноградов 1986], О. В. Кунін [Кунін 2016], О. О. Селіванова [Селіванова 2014], О. І. Смирницький [Смирницький 1998], М. М. Шанський [Шанський 1963] та інші.

М. М. Шанський [Шанський 1963, с. 129-130] розподіляє фразеологізми за їх стилістичною приналежністю та експресивними властивостями. Пояснюється це тим, що мова виступає як сукупність декількох стилів, кожному з яких властиві свої особливі мовні засоби та прийоми. Відповідно дослідник виділяє такі експресивностилістичні типи фразеологізмів: між стильові, розмовно-побутові, книжні (фразеологічні архаїзми і фразеологічні історизми) фразеологізми.

Згідно з дослідженими джерелами, вчені поділяють фразеологізми на наступні групи [Баран, Зимомря 1999, с. 37]:

1. За будовою: ідіоми; приказки та прислів'я; фразеологічні групи слів; фразеологічні дієслова; фразеологічні іменники.

2. За походженням: народні (приказки, прислів'я); літературні (створені письменниками); фахові (використовуються у певних професіях або галузях); міжмовні (перекладаються з однієї мови на іншу).

3. За значенням: позитивні (виражають щось хороше, позитивне); негативні (виражають щось погане, негативне); нейтральні (не мають вираженого емоційного забарвлення).

4. За ступенем застарілості: актуальні (вживаються в сучасному мовленні); застарілі (вживалися у минулому, але зараз їх рідко використовують); архаїчні (вживалися у давнину та середньовіччі, зараз майже не вживаються).

Авксентьев Л. Г. визначає фразеологічні одиниці мають характеризуються наступними ознаками [Авксентьев 1978, с. 43]:

1. Стійкість вказує на те, що фразеологічна одиниця має фіксований склад та значення, яке не може бути змінене;

2. Нестандартність позначає той факт, що фразеологічна одиниця може мати незвичайне для мови поєднання слів або несподіване значення;

3. Образність описує те, що фразеологічна одиниця може характеризуватися образними зображеннями або метафорами;

4. Емоційність акцентує на тому, що фразеологічна одиниця може передавати певну емоцію або настрій;

5. Культурна специфіка, яка притаманні фразеологічним одиницям, робить їх особливими лише для певної культури або мови;

6. Вживання в певних ситуаціях вказує на те, що фразеологічні одиниці можуть бути вживані в певних ситуаціях або жанрах, наприклад, в готичних романах.

Найпоширенішою є класифікація фразеологізмів створена французьким мовознавцем Ш. Баллі [Баллі 2001, с. 88]:

1) Ідіоми - це фразеологічні одиниці, які мають переносне значення та не можуть бути розібрані на окремі слова. Наприклад: *to be in the dark* – перебувати в невідомості; *to have a chip on one's shoulder* – ображатися на когось; *to be up in arms* – бути готовим до труднощів.

2) Приказки та прислів'я – це фразеологічні одиниці, які містять мудрості народної мудрості: *all is fair in love and war* – все дозволено в коханні та на війні; *blood is thicker than water* – кров гуще, ніж вода; *you can't make an omelette without breaking eggs* – не розбивши яєць, яєчні не зробиш.

3) Фразеологічні групи слів – це фразеологічні одиниці, які складаються з декількох слів та мають фіксоване значення: *to break the ice* – ламати лід (починати розмову); *to take the bull by the horns* – брати бика за роги (робити щось рішуче); *to have a heart of stone* – мати кам'яне серце (бути безжалісним).

4) Фразеологічні дієслова – це фразеологічні одиниці, які складаються з дієслова та інших слів та мають фіксоване значення: *to kick the bucket* – сконати; *to spill the beans* – випадково розкрити таємницю; *to pull someone's leg* – жартувати з кимось.

5) Фразеологічні іменники – це фразеологічні одиниці, які складаються з іменника та інших слів та мають фіксоване значення: *a wolf in sheep's clothing* – вовк у вівчій шкурі (хитрун, який приховує свої наміри); *a fly in the ointment* – муха у мазі (неприємна деталь, яка зіпсує все); *a drop in the bucket* – крапля в морі (незначна частка чогось).

6) Народні примовки – жартівливі, переважно римовані вислови, що вставляються в розмову відповідно до ситуації або у відповідний контекст, наприклад: *Здорові будьте! Яким вітром? Хліб та сіль!*

7) **Килаті вислови** – це сталі словесні вислови, які часто повторюються у мовленні, а також влучні вислови видатних і відомих осіб чи політичних діячів (*маємо те, що маємо*).

Пізніше наведена вище класифікація була доповнена мовознавцем В. В. Виноградовим. Відповідно до неї фразеологізми поділяються на фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності та фразеологічні сполучення [Виноградов 1986, с. 140]:

1) фразеологічні зрощення – семантично неподільні фразеологічні одиниці, значення яких не впливає зі значень їх компонентів: *a fishy story* «видумка» (дослівно: «риб'яча розповідь, казка»), *to show the white feather* «злякатися» (буквально: «показати біле перо»). Ще ці фразеологічні одиниці називають ідіомами (від гр. *idioma* «самобутній зворот»), під якими розуміють фразеологізми з повною втратою внутрішньої форми. Зазвичай майже неможливим видається пояснення процесу формування значення того чи того конкретного фразеологізму, який входить до цієї групи, оскільки він є результатом багаторічного розвитку мови: *tit to tat* має значення «око за око», але пояснити, що означають слова *tit i tat*, ніхто не може.

Дослівний переклад ідіом на іншу мову є майже неможливим. Для того, щоб пояснити ідіоматичний вираз, потрібно підібрати ідіому-відповідник, якщо така є, або перекласти її одним словом чи вільним словосполученням: *skeleton in the cupboard* – «сімейна таємниця», замість дослівного «скелет у буфеті», *to wear one's heart on one's sleeve* – «бути відкритим, відвертим», замість «носити серце на рукаві» [Запужляк, Яценко 2022, с. 78].

2) Фразеологічні єдності-семантично неподільні фразеологічні одиниці, цілісне значення яких умотивоване значенням їх компонентів. Значення фразеологічної єдності виникає внаслідок узагальненого переносного значення вільного словосполучення. Це результат образного метафоричного

переосмислення словосполучення: зробити з мухи слона «перебільшити щось», пальцем не ворухнути «нічого не зробити», мілко плавати «не мати достатніх здібностей» [Виноградов 1986, с. 140].

Фразеологічні єдності відзначаються семантичною двоплановістю. В окремо взятих ізольованих від контексту таких зворотах не можна однозначно встановити їх семантику, бо такі словосполучення можуть уживатися як вільні у прямому значенні і як фразеологічні в переносному, тобто вони є омонімічними [Портал].

3) Фразеологічні сполучення-звороти це ті, в яких самостійне значення кожного слова є абсолютно чітким, але один із компонентів має зв'язане значення: *to break silence* «порушити мовчання», *to make friends* «подружитися». У кожному наведеному звороті всі слова мають своє значення, але одне зі слів реалізує таке значення, як правило, тільки в цьому звороті [Яцьків 2014, с. 156].

Ще однією з найбільш поширених класифікацій фразеологічних одиниць є класифікація О. В. Куніна в основу якої покладені структурні і семантичні особливості фразеологізмів [Кунін 2016, с. 56].

Згідно з цією класифікацією фразеологічні одиниці поділяються на чотири класи відповідно до їхньої комунікативної функції, що зумовлюється структурно-семантичними особливостями:

1) клас номінативних фразеологічних одиниць, які є зворотами, що позначають предмети, явища, дії, стан, якість і т. д. До цього класу входять фраземи та звороти, що мають номінативне значення. Вчений також залучає до цього класу словосполучення з одним повнозначним словом (*above the salt*), сурядні сполучення типу (*wear and tear*) і звороти з предикативною структурою типу (*as the crow flies*) і частково предикативні звороти, типу (*see how the land lies*) [Кунін 2016, с. 60].

2) клас номінативно-комунікативних фразеологічних одиниць, який складається з дієслівних фразеологізмів. Це стійкі дієслівні сполучення, які можуть трансформуватися у реченні при вживання пасивної форми дієслова. Наприклад: *to break the ice – the ice is broken* «почати», *to beat the drum – the drum is beaten* «хвалитися». Деякі звороти, що складаються з дієслова з прямим додатком трансформуватися не можуть: *to beat the air* «переливати з пустого у порожнє», *to beat the alarm* «дати сигнал тривоги» [Кунін 2016, с. 62].

3) клас фразеологічних одиниць ані номінативного, ні комунікативного характеру, включає фразеологізми, які складаються з вигуківих сполучень та вигуків, які мають предикативну структуру та переосмислене експресивне значення компонентів: *dog my cats!* «Прокляття!», *sakes alive!* «Нічого собі!», *by George!* «От тобі й на!» . Причиною їх виділення в окремий клас стало те, що не було встановлено ні їх номінативний, ні їх комунікативний характер.

4) клас комунікативних фразеологічних одиниць містить фразеологізми, які є реченнями, причому не частково предикативними типу *believe that the moon is made of green cheese* «вірити у небиліці» або *ships that pass in the night* «випадкові зустрічі», а цілнопредикативними [Кунін 2016, с. 63]. У цьому класі можна виділити дві групи зворотів: прислів'я (*a great ship asks deep water* «великому кораблю – велике плавання», *there is no smoke without fire* «немає диму без вогню») та приказки (*the answer is a lemon* «негативна відповідь», *the world is a small place* «світ тісний»).

Класи О. В. Кунін розбиває на підкласи і розряди. Класифікація містить одинадцять підкласів. Вони виділяються за ознакою замкнутості (незамкнутості структури фразеологізмів). У межах підкласів виділяється дев'ятнадцять розрядів структурно-семантичних значень в залежності від типу зв'язку між компонентами та типу переосмислення (повного або часткового). В цілому класифікація

О. В. Куніна видається дуже розгалуженою та містить понад 50 рубрикацій, що створює значні труднощі в її практичному використанні [Кунін 2016, с. 62].

Мовознавці (О. К. Луконіна, Н. Р. Норрік, А. Ланглоц, Л. О. Чиненова, Ч. Фернандо, Р. Флавелл, Ф. Р. Палімер, А. П. Кауї), які дотримуються широкого розуміння фразеології, тобто відносять до неї комунікативні одиниці (речення) і будь-які влучні (крилаті) фрази, виділяють четвертий тип фразеологізмів - фразеологічні вирази.

В. О. Плотников запропонував 10 ознак, які б визначали ступінь фразеологічності словосполучень. До них він включив такі характеристики як: - ідіоматичність; - дослівна неперекладність на інші мови; - наявність компонентів з утраченим лексичним значенням або із застарілою граматичною формою; - граматична категоріальність; - невмотивованість значення; - незмінність граматичної форми; - синтаксична немодельованість; - відсутність варіантності; - неможливість вставити в середину виразу якесь слово; - неможливість синтаксичних перетворень [ЛЭС].

В. Шмідт поділяє фразеологізми за сферами їх виникнення у зв'язку з розкриттям етимології окремих фразеологічних одиниць, наприклад: 1) із селянського побуту; 2) з мови мисливців; 3) з життя ремісників 4) з солдатського жаргону 5) із сфери ігор тамузики [Schmidt 2014, с. 34].

За походженням англійські фразеологізми можна розділити на чотири групи: суто англійські, міжмовні запозичення, внутрішньомовні запозичення, а також фразеологічні одиниці, запозичені в іншомовній формі [Єлисеєва 2003, с. 21].

За структурними особливостями фразеологізми поділяються на [Яцьків 2014, с. 255]:

а) іменникові (ті, які називають предмет чи явище): *vicious circle* – зачароване коло; *the Indian summer* – бабине літо;

б) прикметникові (називають ознаки): *deep waters* – глибокі води, *holy water* – свята вода;

в) дієслівні (називають дію або стан): *stand one's ground* – підтримувати когось, *take the bull by the horns* – взяти бика за роги;

г) прислівникові (характеризують дію, стан чи ознаку): *be (like) water off a duck's back* – як з гусака вода; *like a bull in a china shop* – як бик у порцеляновому магазині;

г) вигуківі (вказують на почуття, емоції): *good call* – гарний (вчасний) дзвінок.

У той самий час, вчені вказують на той факт, що фразеологічні одиниці є подібними до слів за такими ознаками [Кузь 2016, с. 124].

1) не конструюється щоразу у процесі мовлення, а відтворюється як готова значеннева одиниця;

2) має стійку структуру;

3) входить у синонімічні зв'язки зі словами;

4) виконує синтаксичні функції у реченні.

Окрему групу фразеологізмів становлять складені терміни, які від інших фразеологізмів відрізняються тим, що вони не мають емоційно-експресивних відтінків.

Отже, фразеологізми – це метафоричні, образні вирази. На сьогодні у лінгвістиці існують різні види класифікацій, заснованих на різних критеріях, однак, всі вчені погоджуються, що фразеологізми відіграють важливу роль у формуванні культурного спадку нації, є вказівником на багату та різноманітну історію та традиції певного народу. Також вони становлять важливий шар мови, засобом, який допомагаю прикрасити мову та вказати на влучні моменти для неї характерні.

1.3 Готичний роман та його особливості

Готика (італ. *gotico*, від назви германського племені готів), готичний стиль — художній стиль, що був завершальним етапом у розвитку середньовічної культури країн Західної Європи (між серединами XII і XVI століть). Термін «Готика» введений в епоху Відродження як зневажливе позначення всього мистецтва, яке існувало в період середньовіччя, мистецтва, що вважалося «варварським».

Дослідженням природи готичного роману займалися такі вітчизняні та європейські науковці: Е. Біркхед [Birkhead 1963], Ю. В. Грузін [Грузін 2001], Г. Лавкрафт [Лавкрафт], О. В. Матвієнко [Матвієнко 2000], О. О. Приходченко [Приходченко 2017], Д. Пунтер [Punter 2004], М. Саммерс [Summers 1969], І. В. Стецька [Стецька 2020], Е. Ойєрбах [Auerbach 2020], Д. Хайсан [Haisan 2019], Дж. Хоггл [Hoggle 2002].

Готичний роман, або роман жахів — роман, в якому зображено незвичні ситуації, незрозумілі події, страхіття пекла, химерні створіння, а також страхітливі жорстокості, великі таємниці, що перетворюють людину на іграшку надприродних сил [Аркойя].

А. Біркхед, дослідник готичних романів, зазначає: «Різниця між *terror* і *horror* – це відмінність між поганим передчуттям і його огидним втіленням. *terror* створює незбагненну атмосферу [Birkhead 1963, с. 73].

У вісімнадцятому сторіччі в Англії в епоху перед-романтизму з'являються нові тенденції у розвитку роману. Розвиток суспільства та поява нових світоглядних характеристик відіграла одне із важливіших місць у появі нового жанру, який визначається як “The Gothic romance” і яким автори готичних романів називали свої роботи. Саме це посприяло зміні основних характеристик готичного роману та його становленню у традиційному вигляді.

Протягом свого розвитку, від поняття «варварський роман», «роман про події середньовіччя» та «історичний роман» (початок XVIII століття – до 90-х рр. XVIII століття) з 90-х рр. XVIII століття готичний роман перетворився на «роман страху і жаху» [Денисова 1989, с. 81]

Поняття «готичний» поступово переосмислювалося і набувало нової семантики. До останньої чверті XVIII століття він вживається для позначення стилю середньовічного мистецтва, передусім архітектури, а лише 1764 р. – від виходу друком «Замку Отранто» Х. Уолпола, першого готичного роману – вищезазначене поняття вживається як жанрове визначення готичної прози, яке вказує на особливий тип розповіді про події епохи середньовіччя [Аркойя].

Хорас Уолпол був першим, хто написав роман у традиційному готичному стилі, однак існують інші представники цього стилю, яких також можна вважати засновниками готичного роману – Клара Рів, Енн Редкліфф, Метью Льюїс.

Дія в готичному романі відбувається найчастіше в середньовічному готичному замку, перейнятому атмосферою таємничості. Незвіданість, страх та незрозумілість викликали в читача почуття жаху та невизначеності.

Письменниця Анна Ратклфі повністю змінила досі відоме значення готичного роману. Термін «готични» починає акцентувати жанр, в якому головними стають емоції героїв, які відображаються жахом, страхом та нерозумінням. На перший план виходять таємничі події, а емоції які ними викликані. Таке розуміння готичного роману існує і сьогодні. Термін «готичний» використовується для позначення прози чи вірша, головними складовими яких є сильний жах і надприродне [Лексикон].

Готичний роман вплинув на творчість видатних письменників першої половини 19 століття Е. Т. Гофмана, Дж. Байрона, О. де Бальзака та інших, сприяв формуванню нових жанрів у романістиці (сенсаційного, фантастичного роману). Відновлюється в дещо зміненій формі у літературі 20 ст [Матвієнко 1995, с. 69].

Інший автор і долідник готичних романів та романів жахів Г. Лавкрафт говорить про те, що популярність готичних романів не є дивною, адже «вона завжди була і буде, і немає кращого свідчення її життестійкості, ніж імпульс, що час від часу змушує письменників зовсім інших напрямів спробувати в ній свої сили, немовби їм необхідно викинути з голови певні фантом, що їх переслідують» [Лавкрафт].

Загалом найхарактернішими рисами готичного роману є [Полякова 2005, 147]:

- Оповідь огорнута атмосферою страху, неясності та незрозумілості і являє собою події таємничого характеру, які призводять до результатів, які є містичними та такими, які інколи не можливо досягнути за допомогою розуму.

- Похмура і зловісна сцена дії підтримує загальну атмосферу таємничості й страху. Більшість романів мають місцем дії древній (або середньовічний), недоглянутий, напівзруйнований замок чи монастир із темними коридорами, підземлями, таємними та покинутими кімнатами, запахом тліну і таємничими тінями. Замки описуються як такі, де живе дуже мало людей, або взагалі не живе ніхто. Це призводить до того, що ці місця виглядають майже безлюдними.

Використання описів завивання вітру, бурхливих потоків, дрімучих лісів, безлюдних місцин допомагає створити відповідну атмосферу та посилює емоційні стани читачів.

- Одним із головних персонажів готичних романів є гарна, мила, скромна дівчина, яка чекає на подружнє щастя, статус у суспільстві й багатство. Однак, саме вони, приваблюють головних злодіїв готичних романів, і саме вони стають їх головними жертвами.

- Головним героєм готичного роману виступає певне надприродне зло – привид, демон або вампір, який утілює свої злочинні наміри в життя. Зазвичай, він є володарем замку (або будинку), в якому відбуваються події роману та

бажає встановити свою владу над певними людьми або регіоном [Грузін 2001, с. 9].

Топос готичного роману генетично споріднений з простором фольклорної чарівної казки, де світ чітко поділяється на «свій» та «іншосвіт», підпорядковується принципу двосвітття [Матвієнко 1995, с. 56]. У фольклорі «свій» світ – це топос звичайних людей, безпечний і придатний для життя, а інший світ – небезпечний простір лісу, який грозить герою загибеллю.

Готичний роман, як правило, замінює ліс топосом старовинного замку. Саме він стає місцем, де відбуваються таємничі й жахливі події, він ворожий для звичайних людей. Герой, який потрапляє до замку, може отримати психічні розлади або навіть померти. Подібно до чарівної казки, у готичній літературі поділ на «злий» та «добрий» світи статичний [Матвієнко 2000, 15].

Дослідниками виділяється певна тематична палітра, характерна для готики (злочин у монастирі, договір з дияволом, наречений або наречена – мервець тощо) [Скоблева 2008, с. 56]. Часто ці теми і мотиви походять мають фольклорне походження.

На сьогодні з'являються нові теми, характерні для готичних романів. На перший план висуваються стихійні лиха, які впливають на подальший розвиток подій, сили року, які мають відіграють важливу роль у житті героя та створюють для нього невідворотні та непереборні труднощі.

Система персонажів у класичній готичній літературі близька до літератури епохи романтизму. Герої чітко поділяються на позитивних, які характеризуються хорошими вчинками, борються зі злими силами, і негативних, які персоніфікують інфернальні сили – зло, в його чистому вигляді. При цьому відбувається ідеалізація позитивного героя з паралельною демонізацією антагоніста.

Героям притаманний набір портретних ознак, заздалегідь суворо визначений літературним каноном і детермінований функціональним

типом персонажа. Таким чином, зовнішній вигляд персонажів готичної літератури не індивідуалізований, а певною мірою схематичний.

Готичний роман має інтегральні ознаки з сентиментальним: це сюжет, який є низкою драматичних подій, сентиментальні герой і героїня, у яких емоції завжди перемагають доводи розуму. Така схожість пояснюється спільною метою готики та літератури сентименталізму – впливати не на розум, а на почуття читачів.

Повторюваність тем і мотивів готичного роману дозволяє літературознавцям стверджувати, що готика – це стандартизована, абсолютно формульна система створення атмосфери, коли почуття жаху у читача викликається передбачуваними прийомами і засобами [Галич 2007, с. 82].

Готичний роман – це роман, в якому зображено дії надприродних сил, а людина виступає проти них, або є частиною цих сил. Готичний роман - це жанр літератури, який з'явився в кінці XVIII століття і був популярним впродовж XIX століття. Це романтичний жанр, який часто містить елементи жаху, містики та романтики. Готичні романи часто містять фразеологізми, які допомагають створити атмосферу та підсилити враження від читання [Матвієнко 2000, с. 13].

Сучасний готичний роман характеризується зміною домінанти у темах та емоційному навантаженні. Раніше на перший план виходили почуття головного героя, його переживання за дівчину, яку він повинен врятувати. Сьогодні головним є зображення дівчини, як людини-медіатора між реальним світом живих та нереальним світом незрозумілих істот, що існують поруч і впливають на життя.

Емоційне зображення вчинків головних героїв, їх подорожей та оточуючого середовища, яке безпосередньо впливає на дії та наступні рішення, було б неможливим без використання образної частини мови. Кожний

автор використовує свій набір стилістичних прийомів, однак невід'ємну роль у кожному готичному романі відіграють фразеологічні одиниці. З їх допомогою встановлюється зв'язок між двома світами – реальним світом, в якому живе головний герой, та ірреальним світом – тим, в якому існує головний злодій – вампір.

Отже, готичний роман характеризується наявністю таких основних елементів: старовинний замок, головний герой, який рятує гарну дівчину, головний злодій – вампір, або будь-яка інша примарна та химерна істота, атмосфера таємничості та страху. Все це робить готичний роман новим (на свій час) та своєрідним (навіть сьогодні) жанром літератури, який потребує глибшого дослідження з багатьох сторін.

РОЗДІЛ 2

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У РОМАНАХ Б. СТОКЕРА «ДРАКУЛА» ТА ДЖ. РОЛЛІНСА «КРИВАВЕ ЄВАНГІЛІЄ»

2.1 Фразеологізми, які використовуються для опису загальної атмосфери роману

Використання фразеологізмів у готичних романах обумовлено їх культурною приналежністю та атмосферою, яку вони утворюють у творі. Так, можемо сказати, що атмосфера жаху і таємничості, яка притаманна готичному роману, завдячує своєю яскравістю та реальністю саме фразеологізмам. Вони підкреслюють певні моменти буття героїв та пояснюють їх вчинки.

Саме це можна побачити у наступному прикладі:

"I was already thinking what I had best do, when the driver, looking at his watch, said to the others something which I could hardly hear, it was spoken so quietly and in so low a tone, I thought it was "An hour less than the time." Then turning to me, he spoke in German worse than my own". "There is no carriage here. The Herr is not expected after all. He will now come on to Bukovina, and return tomorrow or the next day, better the next day" [Stoker, c. 16].

Використання цього фразеологізму обумовлено ситуацією, в яку потрапив головний герой. За допомогою цього фразеологізму автор демонструє нетерплячість водія діліжансу та усіх його пасажирів, їх небажання залишатися у таємничому, жахливому місці більше ніж потрібно, оскільки вони розуміють усі наслідки їх затримки. Також згаданий фразеологізм вказує на намагання людей вберегти молодого чоловіка від загрози.

У наступному прикладі автор використовує фразеологічну одиницю ‘*bright eyes*’, за допомогою якої описуються емоції героя, його зацікавленість та можливо страх, який зростає у нього в душі.

*“I could see from the flash of our lamps, as the rays fell on them, that the horses were coal-black and splendid animals. They were driven by a tall man, with a long brown beard and a great black hat, which seemed to hide his face from us. I could only see **the gleam of a pair of very bright eyes, which seemed red in the lamplight**, as he turned to us”* [Stoker, с. 12].

Вцілому фраза “*the gleam of a pair of very bright eyes, which seemed red in the lamplight*” вказує на надприродність та незрозумілість ситуації. Автор використовує інтенсифікатор ‘very’ для вказівки на надмірну яскравість очей, а використання червоного кольору (“*seemed red*”), який зазвичай асоціюється із чимось невідомим, таємничим та незрозумілим, лише підкреслює таке враження: “*gleam of very bright eyes ...red in the lamplight*”.

Наступний приклад ілюструє можливість використання фразеологізмів разом із різноманітними стилістичними прийомами для досягнення певного ефекту:

*“I had to hold on. The road grew more level, and we appeared to fly along. Then the **mountains seemed to come nearer** to us on each side and to frown down upon us; we were entering on the Borgo Pass. One by one several of the passengers offered me gifts, which they pressed upon me with an earnestness which would take no denial; these were certainly of an odd and varied kind, but each was given in **simple good faith**, with a kindly word, and a blessing, and that strange mixture of fear-meaning movements which I had seen outside the hotel at Bistritz — the sign of the cross and the guard against the **evil eye**”* [Stoker, с. 11].

Роман Б. Стокера містить також фразеологізми з непрямими значеннями.

У наступному прикладі бачимо фразеологізм “*the town seemed ... dead*” підсилений порівнянням ‘as’, який використовується для створення таємного

сенсу, напруги та доказу моторошні оточуючого середовища – місто, ніби вимерло, було пустинним та покинутим. І автор, нібито, натякає на той факт, що цій зміні є певна причина – поява чогось темного, великого, злого та незрозумілого:

“... *the East Cliff. The town seemed as dead, for not a soul did I see; I rejoiced that it was so, for I wanted no witness of poor Lucy's condition. The time and distance seemed endless, and my knees trembled and my breath came laboured as I toiled up the endless steps to the abbey*” [Stoker, с. 108].

Повторення прикметника “*endless*” – “*being or seeming to be without limits*” [MWD] вказує на нескінченність та відсутність видимого закінчення того страху та тих переживань, які відчуває героїня за свою подругу. Час та дистанція (“*time and distance*”), яку вона намагалася пройти з великими труднощами (“*toiled up*”), для того, щоб врятувати Люсі, порівнюється із безкінечними сходами (“*endless steps*”), які їх довелося подолати. Все це ще раз підтверджує загальну моторошну та гнітючу атмосферу роману, його незрозумілу природу.

У наступному прикладі фразеологізм “*a bulky man*” використовується для створення загальної містичної атмосфери в романі. За допомогою антитези “*bulky – thin*” автор описує зовнішній вигляд пацієнта, який втік та лікаря, який його переслідує. Сам факт переслідування нашттовхує на думку про щось несподіване та надзвичайне, що сталося у клініці, особливо, приймаючи до уваги той факт, що це психіатрична клініка.

Чіткий план втечі пацієнта (“*had gone to the left, and had taken a straight line ... scale the high wall*”) ще раз підтверджує той факт, що втеча була запланована заздалегідь та лише підкріплює таємничість та незрозумілість, адже дія відбувається у закритій лікарні. Словосполучення “*white figure*”, яке утворює асоціацію із чимось незвіданим та невизначеним (наприклад, із привидами), та використання епітета “*deserted*” (“*no*

longer occupied or used; abandoned” [FD]), на позначення покинутої місцевості, яка вже ніким не використовується, поглиблює загальну атмосферу незрозумілості та туманності: “*He is a bulky man, and couldn’t get through the window. I am thin <...> The attendant told me the patient had gone to the left, and had taken a straight line, so I ran as quickly as I could. As I got through the belt of trees I saw a white figure scale the high wall which separates our grounds from those of the deserted house*” [Stoker, с. 123].

Використання фразеологічного звороту “*no sign of man on watch*” вказує на відсутність людей на палубі корабля, тобто там, де вони повинні були стежити за порядком. Дієслово руху “*rush*” (“*to cause to move or proceed fast or faster*” [MWD]) та фразового дієслова “*to run against*” (“*to come upon unexpectedly or by chance*” [MWD]) вказують на швидкість розвитку подій навколо, їх незрозумілість. “*Rushed on deck, and ran against mate. Tells me heard cry and ran, but no sign of man on watch*” [Stoker, с. 125].

Короткі, непоширені речення, в яких герої звертаються до Бога, демонструють переляк та страх людей на кораблі, які лише поглиблюються через постійні незбагнені зникнення людей: “*One more gone. Lord, help us!*” [Stoker, с. 125].

Наголошення на тому факті, що людська надія, яка викарбувана у серцях, завжди залишається незмінною, підкреслюючи стійкість та непохитність віри, які є сильнішими за страх, стає можливим за допомогою використання фразеологізму “*carved out of the heart*”. Надія, як така, стає частиною позитиву, яка додається до загальної моторошної картини та атмосфери роману.

Антитеза “*chanted to Heaven – echoed down to the tunnels below*” також демонструє тісний зв'язок між хорошим та поганим, добрим та злим, які існують поруч у романах про вампірів: “*Those final prayers, chanted to Heaven on high, echoed down to the tunnels below, carved out of the heart of the mountain of Masada*” [Rollins, с. 1].

За допомогою словосполучення “*doomed men*” автор звертає увагу на той факт, що люди не мають вибору та можливості приймати рішення стосовного свого життя, особливо, коли знаходяться на смертному одрі. Це підсилюється використанням фразеологізму “*bitter sunlight*”, в якому, за допомогою антитези автор демонструє таке гарне явище природи як схід сонця, яке стає жахливим кінцем початку дня: “*Abandoning the **doomed men** to their **bitter sunlight**, Eleazar tore his gaze from the roof of the limestone passageway*” [Rollins, с. 1].

Вираз “*no living man could follow*” наголошує на тому, що дорога буде дуже тяжкою та небезпечною, непосильною для будь-якої живої людини, та є велика вірогідність, що нікому не пощастить вижити. Цей же факт автор підкреслює за допомогою дієслова “*to seal*” (“*to secure or prevent passage into and out of (an area)*” [FD]), вказуючи на те, що дорогу було замуровано щоб ніхто не міг туди пройти: “*Masons sealed the way behind him. **No living man could follow.***” [Rollins, с. 2].

Вираз “*the iron smell of blood*” вказує на загальний металевий запах, який, зазвичай, притаманний крові, та демонструє її велику кількість у цьому місці, що не може бути гарним знаком: “*He staggered, dazed by the silken feel, **the iron smell of the blood***” [Rollins, с. 5].

Словосполучення “*darker scents*” разом із іменником “*fragrance*” (“*a sweet or pleasant smell*” [MWD]) утворюють антитезу, вказуючи на суперечливий характер шляху, який потрібно буде пройти героям: “*Through their **fragrance** Eleazar smelled **darker scents**: bitter salts and acrid spices gathered according to an ancient Essene text*” [Rollins, с. 10].

Використання словосполучення “*blocked the view forward*” для вказівки на незрозумілу та невідому ситуацію, яку ніхто не збирався прояснити, та фразеологічна одиниця “*to brace yourself*” (“*said to warn someone to be prepared for something*” [MWD]), яка використовується для попередження про те, що необхідно підготуватися до чогось (зазвичай поганого) підсилює почуття

незвідності та страху від очікування: *“Before she could ask what that meant, the sergeant stopped at the edge of a tumble of limestone that blocked the view forward. He turned fully to her. “Doc, I need you **to brace yourself**”* [Rollins, c. 27].

Опис моменту, коли героїня сідає в літак, для початку виконання своєї місії, створює атмосферу страху та підсвідомого переляку. Словосполучення *“eyes tracked her”* (*“to track” – “to follow”* [MWD]) вказує на те, що за нею дуже уважно слідкували, дивилися за кожним її кроком та кожною дією. Використання лексеми *“seasoned”* (*“to accustom or inure; harden”* [MWD]) у поєднанні із лексемою *“hunters”* вказує на те, що команда, з якою збиралася летіти Баторія, була групою досвідчених мисливців, які бували у багатьох битвах. Лексема *“raw”* (*“brutally harsh”* [MWD]) разом із лексемою *“hunger”* вказує на їх любов до страшних речей, до вбивств та крові, розуміння чого підсилюється використанням лексеми *“ferocity”* (*“exhibiting or given to extreme fierceness and unrestrained violence and brutality”* [MWD]) на позначення жаги до жорстокості та грубості. Відчуття страху підсилюється фразеологічною одиницею *“blank stare”* (*“to look at someone with a facial expression with no emotional articulation”* [FD]), яка вказує на відсутність певних емоцій та готовність виконувати будь-які накази, навіть найстрашніші: *“As she moved to her lone open seat, eyes **tracked** her. The nine were all **seasoned hunters, well-blooded**. She read the **raw hunger** in their eyes, recognizing the **ferocity** hidden behind their **blank stares**”* [Rollins, c. 33].

Отже, використання авторами великої кількості фразеологізмів та фразеологічних зворотів, разом із різноманітними стилістичними прийомами, вказує на важливу роль, відведену їм у ролі створення відповідної атмосфери у готичних романах. Оскільки саме з їх допомогою утворюються необхідні обставини та емоційний фон для подальшого занурення в події роману, розкриття певних таємниць та майбутніх ліній сюжету, а також формування натяків, які вказують на справжню природу тих ти тих явищ або подій.

2.2 Фразеологізми, які використовуються для опису природних явищ

Використання фразеологічних одиниць в описах природних явищ вказує на той факт, що не лише істоти та їх вчинки можуть сприяти моторошній атмосфері. Явища природи відіграють важливу роль в емоційному стані читача, який створюється за допомогою опису темряви, туману, високих та незрозумілих гір, могутніх дерев, непрохідних лісів та таємничих замків.

Одним з таких прикладів може слугувати персоніфікація гір, які у темряві видаються великими та невизначеними, начебто наближаються з усіх боків (за допомогою словосполучення “*to come nearer*”), демонструє збільшення напруження протягом подорожі головного героя до місця його призначення (“*I had to **hold on** <...> **mountains** seemed to **come nearer***” [Stoker, c. 11]).

З іншого боку, фразове дієслово “*hold on*” автор використовує для опису стану душі головного героя, коли навколо зростає напруга, а його завдання – триматися та не падати духом. Також, за допомогою цієї фразеологічної одиниці автор вказує на той факт, що герою доведеться витримати тортури та контролювати себе у будь-якій ситуації.

Словосполучення “*good faith*” використовується для опису ситуації, на позначення втечі від зла та перемоги добра. У той самий час, вираз “*evil eyes*” використовується для опису людської душі, через очі, якщо злі очі, тобто зла душа та брудні наміри. Ця фразеологічна одиниця ще раз звертає увагу читача на зло, що існує поруч із героєм роману і автор навіть не приховує його істинної натури. Усе вищезазначене ще раз вказує на той факт, що з наближенням Джонатана Харкера до замку графа Дракули все, і навіть природа починає ставати злісною та моторошною.

Наступний приклад ілюструє зміни емоційного стану головного героя в залежності від погодних умов та оточуючого середовища.

*“As the evening fell it began to get very cold, and the **growing twilight seemed to merge into one dark mistiness the gloom of the trees, oak, beech, and pine, though in the valleys** which ran deep between the spurs of the hills, as we ascended through the Pass, the dark firs stood out here and there against the background of late-lying snow. Sometimes, as the road was cut through the pine woods that **seemed in the darkness to be closing down upon us, great masses of greyness**, which here and there bestrewed the trees, **produced a peculiarly weird and solemn effect**, which carried on the thoughts and grim fancies engendered earlier in the evening, **when the falling sunset threw into strange relief the ghost-like clouds which amongst the Carpathians seem to wind ceaselessly through the valleys**”* [Stoker, c. 11].

Збільшення напруги під час подорожі до невідомого місця слугує фразою *“growing **twilight** seemed to merge into one **dark mistiness the gloom** of the trees, oak, beech, and pine, though in the valleys”*. Використання іменників *“twilight”* – *“an intermediate state that is not clearly defined”*, *“mistiness”* – *“obscured by mist”*, *“gloom”* – *“partial or total darkness”* [MWD], які мають значення темряви, туману та невизначеності, поглиблює атмосферу страху та напруги, із заглибленням героя у ліс та його наближенням до замку графа Дракули, що притаманно роману жахів.

За допомогою іменників *“darkness”* – *“the total or near total absence of light”* [MWD], *“greyness”* – *“a neutral achromatic color midway between white and black”* [MWD], які означають повну темряву та відсутність світла; інтенсифікатора *“great”* разом з іменником *“masses”*, вжитим у множині на позначення великої кількості чогось незрозумілого та великого; дієслів *“seem”* – *“to give the impression of being”* та *“close down”* – *“to stop the operations of”* [MWD], які вказують на невизначеність та наближення чогось страшного, автор ще більше звертає увагу читача на поглиблення страху та невідомості навколо головного героя.

На той самий факт вказує і фраза “... *produced a peculiarly weird and solemn effect...*”, використання прикметників “*weird*” – “*different from the ordinary in a way that causes curiosity or suspicion*” [MWD] та “*solemn*” – “*having or showing a dark and gloomy atmosphere*” [MWD] в якій, вказує на таємничу, темну та химерну ситуацію. Використання епітету “*ghost-like*” ще раз вказує на надприродність всього, що відбувається навколо головного героя та підтверджує його початкові сумніви.

Фразеологізм ‘wild cries’ використовується, для опису стану героя, який залежить від природи на той час. Використання антитези “*Then through the darkness <...> patch of grey light*” вказує на містичність та незбагненність обставин, в які потрапив головний герой, та їх швидку зміну – дивні звуки, яку було чутно в лісі, моторошності та жаху речей навколо нього, які змінювалися невеликими променями світла: “*He lashed the horses unmercifully with his long whip, and with wild cries of encouragement urged them on to further exertions. Then through the darkness I could see a sort of patch of grey light ahead of us, as though there were a cleft in the hills*” [Stoker, с. 108].

Поданий нижче приклад вказує на одночасну красу та моторошність оточуючого середовища та ситуації, в якій опинилися героїні роману.

“*Again I awoke in the night <...> I got up quietly, and pulling aside the blind, looked out. It was brilliant moonlight, and the soft effect of the light over the sea and sky —merged together in one great, silent mystery — was beautiful beyond words. Between me and the moonlight flitted a great bat, coming and going in great whirling circles*” [Stoker, с. 112].

Опис ночі, яка була освітлена повним місяцем видається гарною, світлою, приємною та навіть трохи романтичною, завдяки використанню прикметників “*brilliant*” – “*giving off or reflecting much light*” [MWD], “*soft*” – “*smooth or delicate in appearance or feel*” [MWD], “*beautiful*” – “*very pleasing to look at*” [MWD] та іменника “*light*” – “*the steady giving off of the form of radiation that*

makes vision possible” [MWD]. Однак, словосполучення “*silent mystery*” використовується для опису тиші, яка принозана таємничістю та загадковістю, перекреслюючи минулий ефект. Згадка про великого кажана, який кружляв біля вікна (“*flitted a great bat*”), ще більше змінює атмосферу на незрозумілу та моторошну, оскільки кажани асоціюються із страхом, загрозою та кров’ю.

Використання антиномії “*bright moonlight <...> in shadow*” разом із фразеологічною одиницею “*to throw a glance*” вказує на несподіваність та подив від побаченого: “*When coming home — It was then **bright moonlight**, so bright that, though the front of our part of the Crescent was in **shadow**, everything could be well seen — I **threw a glance** up at our window, and saw Lucy’s head leaning out*” [Stoker, с. 113].

Загальновідомим є той факт, що люди звертаються до Бога саме в ті моменти, коли їм потрібна підтримка та невидима порада. Саме тому звертання до Бога у готичному романі свідчить про загальну моторошну атмосферу роману, невизначеність та незрозумілість того, що відбувається. Наступний приклад свідчить саме про необхідність такої допомоги. Сподівання, що все навколо відбувається не саме собою, а з певної причини підсилюється за допомогою використання непрямой, прихованої антитези “*no bird will fall to the ground*”, яку розуміємо лише з контексту і розцінюємо як сподівання на втручання Бога: “*No small bird will fall to the ground without the will of the True God*” [Stoker, с. 156].

Опис навколишньої природи, легкого вітерцю та сонця, які були заспокійливими (“*cooling sea breeze*”) допомагали зтерти з пам’яті певні спогади – для цього автор використав фразеологічну одиницю “*chasing memories away*”: “*A **cooling sea breeze** caressed her hot face, **chasing away her memories**. To the left, wind ruffed the faps of the camp’s tents and scattered sand across the excavation site*” [Rollins, с. 8].

Також сприйняття оточуючого середовища характеризується емоційним забарвленням. За допомогою фразеологічної одиниці “*out of place*” – “*not in the proper or usual location*” [FD] разом із іменником “*scent*” зображено реакцію одного з героїв на запахи, які викликали в нього спогади про минулі часи “*Scents as out of place in this modern era as Father Rhun Korza himself*” [Rollins, с. 19].

Навколишня атмосфера значним чином впливає на реакцію та сприйняття оточуючого середовища головними героями. Так, за допомогою використання лексеми “*ruins*” (“*the remains of something destroyed*” [MWD]) автор вказує на той факт, що зараз навколо все зруйновано, однак використовуючи уяву (“*in her mind’s eye*”), можна побачити те, як раніше виглядало це місце. Використовуючи прикметник “*raw*” (“*not protected : susceptible to hurt*” [MWD]) разом із іменником “*panic*” (“*a sudden overpowering fright*” [MWD]), автор вказує на загальну атмосферу жаху та паніки, яка панувала в тому місці багато років тому.

Дії солдатів, які описані дієсловом “*to snatch*” (“*to take or grasp abruptly or hastily*” [MWD]), видаються швидкими та різкими, оскільки вони забирають дітей від їх безпорадних (“*helpless*” – “*lacking protection or support*” [MWD]) матерів. Фразеологічна одиниця “*to cut short*” (“*to end (something) earlier than expected*” [MWD]) підсилює ефект від страждань та страху, вказуючи на переривання криків переляканих дітей (“*a wailing*” – “*a long, loud, high-pitched cry, as of grief or pain*” [MWD]). В цілому, описана ситуація демонструє невідворотність подій, які переживають люди та їх неможливість вплинути на їх перебіг: “*Her gaze traveled across the **ruins**, picturing what this place must have once looked like. In her mind’s eye, she filled in the half that had long since crumbled away. She imagined the **raw panic** when soldiers **snatched** infants from their **helpless** mothers. Mothers **forced to see** swords **cut short** the **wailing** of their babies*” [Rollins, с. 15].

Отже, використання фразеологізмів та фразеологічних одиниць широко використовується авторами готичних романів для опису природи, природних явищ та неясних обставин, для створення атмосфери таємничості, страху та невідомості.

2.3 Фразеологізми на позначення емоційного стану героїв

Емоційний стан героїв трилерів відіграє важливу роль у створенні необхідної атмосфери страху, моторошності та таємничості. Оскільки, саме завдяки реакціям, думкам та вчинкам героїв творів ми розуміємо, що відбувається у тій чи тій ситуації, які емоції викликають ті чи ті події та наслідки, до яких все це призводить.

Так, для опису емоційного стану головної героїні – Міни, яка заплуталася в своїх почуттях, не розуміє що їх робити але все ще намагається знайти вихід, Б. Стокер використовує фразеологічну одиницю ‘sweet sadness’. Її використання вказує на романтичні почуття до майбутнього чоловіка, змішані із скорботою через той факт, що він знаходиться дуже далеко та про нього нічого не відомо: “...*I walked along the cliffs to the westward, and was full of sweet sadness, for I was thinking of Jonathan.*” [Stoker, c. 113].

Використання іменника “cliff” (“a steep wall of rock, earth, or ice” [MWD]), який позначає різкий, неочікуваний обрив, разом із вищезгаданим словосполученням вказує на можливість неочікуваних та дивних думок, які можуть різко змінити ставлення героїні до себе та до оточуючого середовища.

У наступному прикладі використовується фразеологізм “all hearts by his sweetness and gentleness” для надання атмосфері більшої емоційності. Іменники

“sweetness” (“the state or quality of having a pleasant or agreeable manner in socializing with others” [MWD]) та “gentleness” (“the quality of having a generally kind and agreeable manner” [MWD]) свідчать про доброзичливу, дбайливу та миролюбиву атмосферу, в якій знаходиться головний герой. Повтрення словосполучень “is well cared for”, “is getting on well”, “be all himself”, які демонструють вплив загальної атмосфери на стан здоров’я героя та швидкість його одужання, підсилюють значення вищезазначеного фразеологізму: “Be assured that he is well cared for. He has won **all hearts by his sweetness and gentleness**. He is truly getting on well, and I have no doubt will in a few weeks **be all himself**” [Stoker, c. 119].

Автор використовує фразеологічний зворот “low in spirits” для описання стану головної героїні роману, яка переймається станом свого чоловіка та не знає чим йому допомогти. Його стан характеризується за допомогою словосполучення “would not explain himself”, який вказує на неспроможність молодого чоловіка пояснити свій стан та переживання. Лексема “obstinately” (“stubbornly adhering to an attitude, opinion, or course of action” [FD]), яка вказує на уперту та наполегливу манеру, з якою він видів на ліжку. Використання цих лексем створює гнітючу атмосферу хвороби та незрозумілого стану, як наслідку зустрічі із темними силами: “He would not explain himself, but remained **obstinately seated on his bed all the time I remained with him**. I am weary tonight and **low in spirits**” [Stoker, c. 121].

Використання фразеологічного звороту “don’t care a pin” характеризує відсутність зацікавленості людини у чомусь – “to attach no importance to someone or something” [FD]. У наведеному нижче прикладі автор вказує на зміну інтересів Ренфілда: який раніше був дуже зацікавлений життям павуків, а тепер не виражає до них жодного інтересу. Використання епітету “enigmatically” (“puzzling” [FD]) вказує на різку та незрозумілу зміну поведінки, яка пов’язана із таємничим господарем, який видає його певні накази та провокує до певних дій:

“At first he made no reply, but at length said testily: “Bother them all **don’t care a pin** about them.” “What?” I said. “You don’t mean to tell me you don’t care about spiders?” (Spiders at present are his hobby and the note-book is filling up with columns of small figures.) To this he answered **enigmatically**” [Stoker, c. 121].

Наступний приклад містить зворот “*silences that follow are more deadly still*”, який може бути прирівняно до фразеологізму “*painful silence*” – “*a silence that unnerves one*” [FD]. Його використання створює атмосферу страху, таємничості на невідомості, яка формується за допомогою лексем тиша (“*silences*”) та крики (“*cries*”), використані у множині для посилення ефекту нервово напруження: “*His cries are at times awful, but the silences that follow are more deadly still...*” [Stoker, c. 123].

Опис стану героя, його поведінки та мовлення додають до загальної картини смутку та нерозуміння того, що відбувається. Герой знаходиться у гамівній сорочці, прикутим до стіни (“*the strait-waistcoat that keeps him restrained, and he’s chained to the wall*” [Stoker, c. 123]), і при цьому, кожен його рух спрямований на те, щоб вбити когось (“*he means murder in every turn and movement*” [Stoker, c. 123]). Підсилює ефект несподіваності і неочікуваності і використання лексеми “*awful*” – “*extremely bad or unpleasant; terrible*” [FD] на позначення чогось жахливого та дуже неприємного.

Насамкінець, використання повторів “*It is coming—coming—coming!*” [Stoker, c. 123] можна розглядати як крики психічно невірноваженої людини, однак, використання перед цим слова “*Master*” та вказівка на той факт, що це була єдина зв’язна фраза – “*coherent words*” (“*coherent*” – “*marked by an orderly, logical, and aesthetically consistent relation of parts*” [FD]) вказує на наявність певної особи або створіння, яке керує всіма діями героя: “*Jack Sheppard himself couldn’t get free from the strait-waistcoat that keeps him restrained, and he’s chained to the wall in the padded room. His cries are at times*

awful, but the silences that follow are more deadly still, for he means murder in every turn and movement. Just now he spoke coherent words for the first time:—I shall be patient, Master. It is coming—coming—coming!” [Stoker, c. 123].

Фразеологізм “*good soul*” – “*an especially kind-hearted, selfless, and generous person*” [FD] використовується для вказівки на персональні риси однієї з героїнь роману, яка намагалася допомогти подрузі у важкій ситуації, не дивлячись на власні проблеми та переживання: “*She is a sweet, good soul, and the next day, when she saw I was troubled, she opened up the subject again, and after saying that she could never mention what my poor dear raved about, added*” [Stoker, c. 124].

Фразеологічна одиниця “*a thrill of joy*” – “*a sudden feeling of pleasure and excitement*” [FD] використовується із позитивною конотацією для вказівки на радісні відчуття від того, що головна героїня сидить біля свого коханого чоловіка, може спостерігати за тим, як він спить та прокидається після важкої хвороби. Однак, використання лексеми “*trouble*” – “*something that requires thought and skill for resolution*” [MWD], яка позначає певні проблеми, та лексеми “*to whisper*” – “*to speak softly*” [FD], на позначення шепотіння, вказують на наявність певних труднощів, які лякають: “*The idea of my being jealous about Jonathan! And yet, my dear, let me whisper, I felt a thrill of joy through me when I knew that no other woman was a cause of trouble. I am now sitting by his bedside, where I can see his face while he sleeps. He is waking!...*” [Stoker, c. 124].

Використання фразеологічного звороту “*a ghost of smile*” вказує на задоволення героїні своїми вчинками, відкриттями за здобутками, однак, його поки що не можна продемонструвати остаточно, саме тому її посмішка нагадує лише примару: “*... she allowed a ghost of a smile to shine*” [Rollins, c. 6].

Першим, про що попросив герой після пробудження – щось, що лежало у кишені пальто, в якому він був. Таке прохання схиляє до думки про щось

невизначене та таємниче, чим він хотів поділитися лише зі своєю коханою: *“When he woke he asked me for his coat, as he wanted to get something from the pocket; I asked Sister Agatha, and she brought all his things”* [Stoker, с. 124].

Для посилення атмосфери жаху та страху автор використовує фразеологізм *“to make one’s blood run cold”* – *“to cause one to feel frightened or unnerved”* [FD]. З його допомогою передаються почуття героя, який почув певні звуки, які описано прикметниками *“sudden”* – *“not expected”* та *“startled”* – *“surprised”* [MWD] та іменником *“scream”* – *“a long, loud, piercing cry or sound”* [FD], які асоціюються із неочікуваними, страшними та неприємними подіями, із криками як наслідком.

Події, які відбулися після цих звуків, підтверджують моторошність атмосфери навколо. Психічно хвора людина (Ренфілд), поява якого описується за допомогою порівняння із пострілом з пістолета (*“he came as if shot from a gun”*) ще більше підтверджує жахливість та небезпеку ситуації.

Опис самого Ренфілда є дуже яскравим та вказує не лише на стан його здоров’я, а й на ступінь його переляку. Використання епітету *“raging”* (*“very active and unpredictable; volatile”* [FD]) разом із іменником *“madman”* (*“a man who is mentally deranged”* [FD]) вказує на бурхливі почуття, які переживав божевільний. Словосполучення *“face convulsed with fear”* демонструє переляк, який відчуває ця людина: *“Just as I was beginning to hope that the mate would come out calmer—for I heard him knocking away at something in the hold, and work is good for him—there came up the hatchway a sudden, startled scream, which made my blood run cold, and up on the deck he came as if shot from a gun—a raging madman, with his eyes rolling and his face convulsed with fear”* [Stoker, с. 126].

Фразеологічна одиниця *“roses in her cheeks faded”* є антонімічною до фразеологізму *“put the roses in (one’s) cheeks”* (*“to make someone vigorous and healthful, or to make them appear as such”*) [FD] і вказує на відсутність червоного

кольору (який зазвичай асоціюється зі життям, життєвою силою та здоров'ям), а отже і ознак гарного самопочуття, на обличчі дівчини: “*She eats well and sleeps well, and enjoys the fresh air; but all the time the roses in her cheeks are fading, and she gets weaker and more languid day by day; at night I hear her gasping as if for air*” [Stoker, с. 146]. Не дивлячись на гарне харчування (“*eats well*”), свіже повітря (“*enjoys the fresh air*”) та гарний сон (“*sleeps well*”), дівчина почувалася вся гірше і гірше. Використання фрази “*day by day*” вказує на невинний процес, який не можливо зупинити. І вся ситуація є дуже таємничою та загадковою.

Намагання героїні пригадати свої почуття та події, які з нею сталися, автор описує за допомогою фразеологічного звороту “*half-dreaming kind of way*”, який вказує на стан, більше схожий на сон, ніж на реальність, химерність та невизначеність якого лякає героїню: “*Then she went on in a half-dreaming kind of way, as if trying to recall it to herself*” [Stoker, с. 148].

Характеристика стану героя, який переживає багато різних відчуттів, зокрема відчай (“*despair*” – “*complete loss of hope*” [FD]), підкреслюється тим фактом, що навіть у відчаї є моменти тиші та спокою (“*peace and quiet*” – “*a setting, situation, or period in which one has no disturbances or stress*” [FD]): “*And despair is characterized by moments of peace and quiet...*” [Stoker, с. 155].

Стан головної героїні, яка пережила багато дивних та страшних речей, описано за допомогою фразеологічної одиниці “*to become a crybaby*” (“*A person who cries or complains a lot, especially for little reason*” [FD]), який вказує на звичку людини постійно плакати або жалітися, зазвичай без особливої на то причини. Однак, такий стан був викликаний саме атмосферою та пережитими подіями, співіснуванням із темними таємницями оточуючого середовища, містичними створіннями та їх вчинками: “*I can't let him notice what a crybaby*

I've become. This, in my opinion, is one of the main commandments that we poor women must firmly learn...” [Stoker, c. 159].

Опис стану хлопчика, який щойно пережив смерть своїх батьків і готувався до своєї власної смерті здійснюється за допомогою фразового дієслова “*to give out*” – “*break down, fail*” [MWD], яка вказує на емоційне вигорання та готовність людини здатися. Використання дієслів “*to kneel*” – “*rest one's weight on one's knees*”, “*to wait*” вказує на подну згоду із таким майбутнім, із своєю долею і підсилюється фразеологічною одинцею “*last breath*” – “*the last breath taken before one dies*” [MWD], яка відображає останні моменти з життя хлопця, його переляк, але, в одночас, його покірність долі: “*When his strength gave out, he knelt next to their bodies and waited for his own last breath*” [Rollins, c. 14].

Використання прикметника “*tiny*”, вказує на крихітні розміри скелетів, які потрібно зберегти від подальших поштовхів викликаних землетрусом. Фразеологічна одиниця “*too little, too late*” вказує на невеличку, але водночас достатню силу, яка може зруйнувати дитячі скелети, на емоційну реакцію археолога та на її намагання захистити те, що залишилось від дітей, за допомогою повторення підсилювальної частки “*too*”: “*She needed to protect the rest of the skeleton from aftershocks. Too little, too late, for the tiny skull*” [Rollins, c. 14].

Нерішучість під час прийняття певних рішень зображено за допомогою фразеологічної одиниці “*warrant the risk*”, вказуючи на вагання та невпевненість героїні, її невизначеність та сумніви з приводу необхідності виконувати накази: “*Was this enough of a sign to warrant that risk?*” [Rollins, c. 24].

Впевненість людини в рішеннях та у зробленому виборі автор показує за допомогою фразеологізму “*to give up his own life*”, підсилюючи його словосполученням “*in a final battle*”, звертаючи увагу читача на трагічність долі героя та на його намагання знайти інших шлях в житті, навіть той, що буде

сповнений проблем та перепон “*another path*”: “*He wished that he could chant beside them, that he could give up his own life in a final battle. But his destiny lay elsewhere. Another path*” [Rollins, с. 1].

Фразеологічний зворот “*to glare back*” – “*to look back*” [MWD] використано автором для демонстрації зміни людини після певної кооперації зі злими силами; внутрішній стан дитини продемонстровано за допомогою фрази “*it was not a child who glared back at him*”, вказуючи на той факт, що це вже більше не дитина, а доросла людина: “*A child’s eyes still – but it was not a child who glared back at him*” [Rollins, с. 4].

Використання фразеологічного звороту “*haunted eyes*” описує хвилювання, яке відчують солдати перед зустріччю із чимось невідомим та таємничим: “*Guttering flames reflected off the haunted eyes of the seven soldiers who were waiting for him*” [Rollins, с. 4].

Словосполучення “*blessed eyes*” використовується для характеристики дівчинки, яка була благословенною для виконання певного завдання, разом із словосполученням “*to search for smb’s soul*” – “*to carefully consider or think about one’s own emotions about or motivations for something*” [FD], яке вказує на розумові здібності дівчинки навіть у надзвичайних та моторошних ситуаціях: “*Finally, those “blessed eyes” opened again and found Eleazar’s face, as if searching for his soul*” [Rollins, с. 7].

Сила дівчинки та її жага до життя описана автором за допомогою фразеологічного звороту “*furious strength*”, підкреслюючи той факт, що вона намагалась боротися за своє життя, не дивлячись на свій страх, жах та почуття невизначеність всього, що відбувається навкруги: “*She tore free again and surged forth with furious strength*” [Rollins, с. 11].

Автор використовує словосполучення “*stony gaze*”, яким схарактеризовано погляд друга головного героя, який засуджує вчинок героя, вказуючи на його м’якотілість та невміння підкоритися обставинам. Із

контексту ми розуміємо, що таємничі події, які призвели до цього змусили героя приховувати свої справжні почуття: “*Eleazar met that stony gaze...No, Peter, I don't regret*” [Rollins, с. 15].

Використання прикметника “*rattling*” разом із іменником “*breath*” вказує на той факт, що рішення, на яке спромігся головний герой, було дуже важким та потребували чималої сміливості. Вживаючи фразеологічну одиницю “*foul air*” – “*unclear, rotten air*” [FD], автор ще раз підкреслює важливість, але, в водночас, важкість рішення, яке було прийняте: “*Eleazar drew in a rattling breath of foul air*” [Rollins, с. 18].

Фразеологічний вираз “*slave to the cancer*” демонструє стан героя з яким він не міг нічого зробити, вказує на розпач героя, оскільки він не бачив виходу з ситуації, заручником якої він став: “*If he offed himself instead of being a slave to the cancer*” [Rollins, с. 10].

Однак, у той самий час, хлопець не був впевнений у своєму виборі. Він обдумував реакцію батьків на його можливі вчинки, що зображено за допомогою фразеологічної одиниці “*to choose one's own fate*” (“*to act in his own way*” [FD]), підкреслюючи бажання людини жити власним життям, приймати власні рішення: “*What would his father do if he really chose his own fate? He didn't think his father would sound so proud of that*” [Rollins, с. 10].

Для створення більш гнітючої атмосфери роману автор використовує антитезу “*fortress – prison*”, протиставляючи фортецю – місце, яке повинно захищати людину від нападників та зловмисників (“*fortress*” – “*a fortified place specially a large, permanent military stronghold that often includes a town*” [FD]) та тюрму, тобто місце, яке має на меті утримувати зловмисників (“*prison*” – “*a place for the confinement and punishment of persons convicted of crimes*” [FD]): “*It looks more like a prison than a fortress.*” “*It was a prison*” [Rollins, с. 10]. Страх підкреслюється за допомогою фразеологічної одиниці “*death row prison*”, яка

вказує на невідворотність та неминучість смерті: “*A death row prison. Nobody got out alive*” [Rollins, с. 10].

Отже, фразеологізми та фразеологічні одиниці відіграють важливу роль у формуванні емоційного стану героїв у готичних романах, характеристиці їх вчинків та переживань, які є важливими для розуміння романів в цілому та емоційного фону зокрема. Існують різні види фразеологізмів та зворотів, які описують різні ситуації та обставини, але тільки за допомогою цих виразів та словосполучень наша мова стає лаконічною та чистою. Якщо людина розбирається у фразеологізмах, значить вона повністю розуміє культуру тої або іншої країни.

ВИСНОВКИ

Зацікавленість людиною оточуючим середовищем завжди відіграла визначальну роль у формуванні особистості, розкритті ролі людини в суспільстві, важливості мови у процесі спілкування та пізнання.

Багатство мови, наявність у ній великої кількості засобів, залучених до створення особливостей сприйняття атмосфери твору в цілому та певних окремих подій зокрема, завжди використовувались авторами.

В результаті аналізу теоретичного матеріалу було встановлено, що існує багато дефініцій фразеологічних одиниць, кожне з яких розкриває певні конкретні особливості даного явища. З'ясовано, що наявна питома кількість класифікацій, які доповнюють одна одну, розкриваючи ключові аспекти фразеологічних одиниць, відповідно до головного пункту їх аналізу.

Фразеологічні одиниці було класифіковано відповідно до особливостей їх використання у творах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє». Фразеологізми у досліджуваних романах було умовно розподілено на три групи: фразеологізми для опису загальної атмосфери роману; фразеологізми для характеристики природних явищ; фразеологізми на позначення емоційного стану героїв.

Готичний роман стає популярним наприкінці 18 століття та відображає особливості нового сприйняття світу людьми. Готичний роман став результатом переосмислення світоглядних позицій, які мали місце в літературі романтизму та намаганням пояснити химерність навколишнього світу.

Головними особливостями досліджуваних романів стали чітко виражений протагоніст (герой, який бореться зі злими силами та, зазвичай, перемагає їх); дівчина, яку захоплює зло; середньовічний замок, оповитий таємницями та містикою; антагоніст – злодій, представник незрозумілих, потойбічних сил,

який є ототожненням всього невідомого, ірреального та химерного, що існує у світі.

У готичних романах Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє» фразеологічні одиниці, які використовуються для опису загальної атмосфери роману, утворюють загальну містичну атмосферу, підсилюють страх та нерозуміння героями подій, які відбуваються. Використання фразеологізмів у цих описах підкреслює важливість емоційного сприйняття навколишньої дійсності, значення кожної окремої деталі (запахів, візуальних образів, елементів місцевості) для створення необхідної таємничої атмосфери, де все має своє значення та вказує на невідомість та таємничість.

Фразеологічні одиниці, які характеризують природні явища також відіграють важливу роль у готичних романах. Зокрема, описи моторошних звуків у лісі, темних коридорів замків, незрозумілих катакомб та звуків, що видають страхітливі звірі, додають до таємничості досліджуваних романів. Усе вищезазначене впливає на емоції читача та використовується автором для прямої вказівки або натяку на можливий розвиток подій, попереджаючи про вірогідні трагічні або радісні події.

Емоційний стан героїв є найважливішим елементом готичного роману, саме тому, романи Б. Стокера «Дракула» та Дж. Роллінса «Криваве Євангеліє» характеризуються наявністю великої кількості фразеологічних одиниць, використаних саме з цією метою. Відповідно до конкретної ситуації, уживання автором певних фразеологізмів вказує на: радість чи страх; намагання боротися за майбутнє чи бажання здатися та підкоритися долі; непереборну жагу до життя чи необхідність виконувати накази.

Всі вищезгадані емоційні стани відіграють ключову роль у досліджуваних романах, оскільки вказують на реакцію героїв на події, які відбуваються з ними: їх страхи та невпевненість; переживання за друзів та самих себе; необхідність протидіяти, співіснувати, а інколи і співпрацювати з потойбічними силами;

бажання перемагати незрозуміле зло, не зважаючи на будь-які труднощі або перепони.

Отже, фразеологічні одиниці у готичних романах відіграють важливу роль у створенні загальної атмосфери роману, описуючи абсолютно різні моменти, події та стани з життя головних героїв. Так само вони вказують читачам на ті факти, які є ключовими у досліджуваних романах, натякаючи на загальний перебіг подій, підкреслюючи та наголошуючи на емоціях, елементах навколишньої дійсності та необхідності боротьби зі злом у будь-яких проявах.

Перспективою подальших наукових розвідок є дослідження фразеологізмів в інших жанрах літератури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авсеньтьєв Л. Г. Фразеологічна одиниця як предмет фразеологічних одиниць . Харків : Вища школа, 1978. 346 с.
2. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Вища шк. Вид-во при ХДУ, 1987. 133 с.
3. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка : учебное пособие для студентов. Москва : Дрофа, 2005. 286 с.
4. Аркойя Е. Готичний роман. URL: <https://www.actualidadliteratura.com/uk/готичний-роман> (дата звернення: 03.05.2023)
5. Бабій О. І. Роль і місце фразеологічної семантики у відтворенні мовної картини світу (на прикладі англійської мови). *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Ужгород : Ужгород. нац. ун-т, 2005. Вип. 3. С. 229–234.
6. Балли Ш. Французская стилистика. 2-е изд. Москва : Изд-во «Эдиториал УРСС», 2001. 392 с.
7. Баран Я. А. Основні питання загальної та німецької фразеології. Львів : Наукова думка, 1980. 263 с.
8. Баран Я. А., Зимомря М. І. Теоретичні основи фразеології. Ужгород, 1999. 176 с.
9. Баран Я. А. Фразеологія в системі мови. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 1997. 173 с.
10. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики Київ : Академія, 2011. 304 с.

11. Бехта І. А., Матвієнків О. С. Структурно-семантичні типи фразеологізмів в англійськомовному художньому прозовому тексті. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації. Германські мови.* 2020 .Т. 31 (70). № 2. Ч. 2. С. 22–28.
12. Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. Москва, 1986. 342 с.
13. Галич О. «Містичне» в англійському готичному романі. Особливості функціонування та специфіка дослідження. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки.* 2007. Вип. 89 (5). С. 81–84.
14. Грузін Ю. В. Інфернальний герой в російській прозі ХХ століття. Витоки. Типологія. Трансформація 2001 года : автореф. дис. ...канд. філол. наук : 10.01.02. Київ, 2001. 19 с.
15. Денисова Т. Н. Новейшая готика (о жанровых модификациях современного американского романа). *Жанровое разнообразие современной прозы Запада.* Киев : Наук. думка, 1989. С. 79–123.
16. Елисеєва В. В. Лексикология английского языка. Санкт-Петербург : СПбГУ, 2003. 44 с.
17. Жуйкова М. В. Образна основа фразеологізмів і фреймове моделювання. *Славянская фразеология в синхронии и диахронии.* Гомель : ГГУ им. Ф. Скорины, 2011. С. 22–26.
18. Запужляк І. М., Яценко Д. В. Структурні особливості фразеологізмів з компонентом на позначення часу в англійській та українській мовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2022. С. 76–80.
19. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. Львів, 1988. 221 с.

20. Коваль В. И. Языковая картина мира и ее отражение в славянской этнофразеологии. *Славянская фразеология в синхронии и диахронии*. Гомель : ГГУ им. Ф. Скорины, 2011. С. 29–32.
21. Комар Л. Фразеологія як наука та її предмет дослідження. *Молодь і ринок*. 2011. № 3. С. 128–132.
22. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства. Київ : Видавничий центр «Академія», 2008. С. 241–248.
23. Кузь Г. Т. Методики відбору фразеологічного мінімуму. Лінгвістичні дослідження. 2016. Вип. 41. С. 123–127.
24. Куковська В. І. Становлення фразеології як лінгвістичної дисципліни. *Сборник научных трудов SWorld*. 2012. Т. 27. №. 1. С. 37–38. URL : <https://www.sworld.com.ua/konfer26/870.pdf> (дата звернення: 28.06.2023).
25. Кунин А. Курс фразеологии современного английского языка. Дубна : Феникс, 2016. 312 с.
26. Лавкрафт Г. Сверхъестественный ужас в литературе. URL : <https://online-knigi.com.ua/page/16876> (дата звернення: 13.11.2023).
27. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Онлайн-бібліотека української літератури. Освітній онлайн-ресурс: Готичний роман. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=16545> (дата звернення: 05.05.2023).
28. Ліщенко В. О. Фразеологізми та особливості їх класифікації. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/26362/1/%D0%9B%D1%96%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення: 30.06.2023).
29. Маслова В. А. Культурно-национальная специфика русской фразеологии. *Культурные смыслы во фразеологизмах и дискурсивных практиках*. Москва : Языки славянской культуры, 2004. С. 69–76.
30. Матвієнко О. В. Символика замка в готическом романе. *Национальное своеобразие культур и литератур* : международный сборник

научных сообщений, посвященный 55-летию ИГПИ. Измаил : ИГПИ, 1995. С. 68–70.

31. Матвієнко О. В. Традиції готики в англійській літературі XIX ст. : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04. Львів, 2000. 20 с.

32. Полякова А. Готический роман : Жанровый канон и типологические разновидности. *Судьба жанра в литературном процессе*. Иркутск, 2005. Вып. 2. С. 145–156.

33. Портал української мови: лексика. URL : <http://pravila-ukr-mova.com.ua/index/leksika/0-6> (дата звернення: 20.07.2023).

34. Приходченко О. О. Концептуалізація опозиції ЖИТТЯ – СМЕРТЬ в готичній картині світу (на матеріалі англійськомовних романів про вампірів) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2017. 267 с.

35. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Черкаси : Брама, 2014. 276 с.

36. Сіденко Н. Поняття фразеологічної усталеності: генеза розвитку. *Лінгвістика*. 2015. Вип. 23. С. 30–36.

37. Скобелева Е. В. Традиция «готического» романа в английской литературе XIX и XX веков: дис. ... канд. филол. наук : 10.01.03. Москва, 2008. 197 с.

38. Смирницкий А. И. Лексикология английского языка. Москва, 1998. 260 с.

39. Смит Л. П. Фразеология английского языка. / пер. с англ. А. Р. Игнатьева. Москва : Учпедгиз, 1959. 280 с.

40. Соболевська О. Українські фраземи й особливості їх творення. URL : <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/Ukrains-ki-frazemy-y-osoblyvosti-ikh-tvorennia.pdf> (дата звернення: 17.09.2023).

41. Стецька І. В. Українська готична проза другої половини ХІХ – початку ХХ століття: генеза, жанрові моделі, художня специфіка : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Івано-Франківськ, 2020. 277 с.
42. Теля В. Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. Москва : Наука, 1986. 141 с.
43. Темченко І. Лінгвістичні особливості фразеологізмів у сучасній англійській мові
URL : https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2012_2/visnuk_68.pdf (дата звернення:09.07.2023).
44. Фесенко О. П. Еще раз о фразеологизме URL : <http://www.filologia.su/o-frazeologizme> (дата звернення: 11.09.2023).
45. Філь Г. Національно-культурна конотація фразеологічних одиниць української мови. Рідне слово в етнокультурному вимірі. 2012. С. 267–271.
46. Харитончик З. А. Лексикология английского языка. URL : https://www.academia.edu/37754659/Харитончик_Лексикология_дос (дата звернення: 05.04.2023).
47. Чорна О. О., Кулик К. О. Фразеологічні одиниці та їх семантичні особливості в фольклорному жанрі. *Актуальні проблеми сучасного мовознавства. Записки з романо-германської філології*. 2019. Вип. 2 (43). С. 267–275.
48. Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. Москва : Высшая школа, 1963. С. 127–133.
49. Яцьків М. Ю. Здобутки сучасної української фразеології у контексті новітніх парадигм лінгвістичних досліджень. *Міжнародний науковий вісник : збірник наукових статей за матеріалами ХХVІІ Міжнародної науково-практичної конференції*. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ». 2014. Вип. 8 (27). С. 253–262. URL: <https://dSPACE.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9913/1/40.pdf> (дата звернення: 06.06.2023).

50. Auerbach A. Getting Lost: Proprioception and Thinking in the Gothic Novel. *European Romantic Review*. 2020. Vol. 31. Issue 2. P. 157–176.
51. Birkhead E. *The Tale of Terror. A Study of the Gothic Romance*. New York : Russell & Russell Inc., 1963. 238 p.
52. Cowie A. P. *Phraseology: Theory, Analysis, and Applications*. Oxford : Clarendon Press, 1998. 272 p.
53. Haisan D. Gothic Darkness. Sequences in the History of the English Gothic Novel. *Philologica Jassyensia*. 2019. Vol. 15. Is. 2. P. 323–328.
54. Hogle J. Gothic fiction. *The Cambridge companion to Gothic Fiction*; edited by Jerrold E. Hogle. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 327 p.
55. Punter D. *The Gothic*. Blackwell Guides to Literature. Oxford : Wiley-Blackwell, 2004. 336 p.
56. Savin P. Phraseology as Autonomous Linguistic Discipline. *Linguistic and Literary Broad Research and Innovation*. Bucharest : 2010. № 1. P. 60–73.
57. Schmidt W. *Deutsche Sprachkunde*. Berlin, 2014. 123 p.
58. Sonomura J. *Idiomacity in the Basic Writing of American English*. New York : Pete Lang, 1995. 419 p.
59. Strässler J. Idioms in English: a pragmatic analysis. URL: <https://muse.jhu.edu/article/460179/summary>.
60. Summers M. *The Gothic quest : a history of the gothic novel*. London : Fortune Press, 1969. 443 p

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

61. (ЛЭС) Ярцева В. Н. Лингвистический энциклопедический словарь. URL: <http://tapemark.narod.ru/les> (дата звернення:15.08.2023).

62. (ФСУМ) Фразеологічний словник української мови. Київ : наук. думка, 1993. 984 с.
63. (УМ) Українська мова: Енциклопедія. Київ, 2004. URL: <http://litopys.org.ua/ukrmoiva/um.htm> (дата звернення: 17.08.2023).
64. (FD) The Free Dictionary by Farlex. URL: <https://www.thefreedictionary.com> (accessed: 19.09.2023).
65. (MWD) Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (accessed: 19.09.2023).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

66. Stoker B. Dracula. England : Penguin books. 1994. 309 p. URL : <https://www.bramstoker.org/pdf/novels/05dracula.pdf> (дата звернення: 11.03.2023).
67. Rollins J. The Blood Gospel. New York : Harper, 2013. 242 p. URL : <https://flibusta.org.ua/b/325913/read> (дата звернення: 11.03.2023).

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of phraseological units.

Object of research: phraseological units.

The purpose of the work: the study of phraseological units and their role in the novels of B. Stoker “Dracula” and J. Rollins “Blood Gospel”.

Theoretical and methodological principles: research the meaning of phraseological units and their classifications: (O. I. Smirnytskyi, L. Skrypnyk, O. V. Kunin, V. V. Vynogradov, M. V. Zhuikova, R. P. Zorivchak, O. Кю Lukonina, N. R. Norrick, A. Langlotz, Sh. Bally, C. Fernando, R. Flavell, F. R. Palmer, F. P. Cowie).

The results: the study of phraseological units, their classifications and features of usage it refers to the diversity of the language system, as well as the phenomena and events described with the help of phraseological units. The productivity of the usage of phraseological units in Gothic novels allows us to conclude that there is a wide range of linguistic phenomena used to describe certain events and emotions. The identified phraseological units were divided into three groups: phraseological units for describing the general atmosphere of the novel, for describing natural phenomena, and for indicating the emotional state of the characters. Each group is defined by certain properties that are defining only for a certain individual characteristic.

Key words: *phraseological unit, classification of phraseological units, Gothic novel, horror novel, emotional state*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Чігрин Карина Русланівна, студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання заочної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти karinacigrina648@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості вживання фразеологізмів в англійськомовних романах про вампірів».

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 10.12.2023

Підпис _____

Чігрин К. Р.